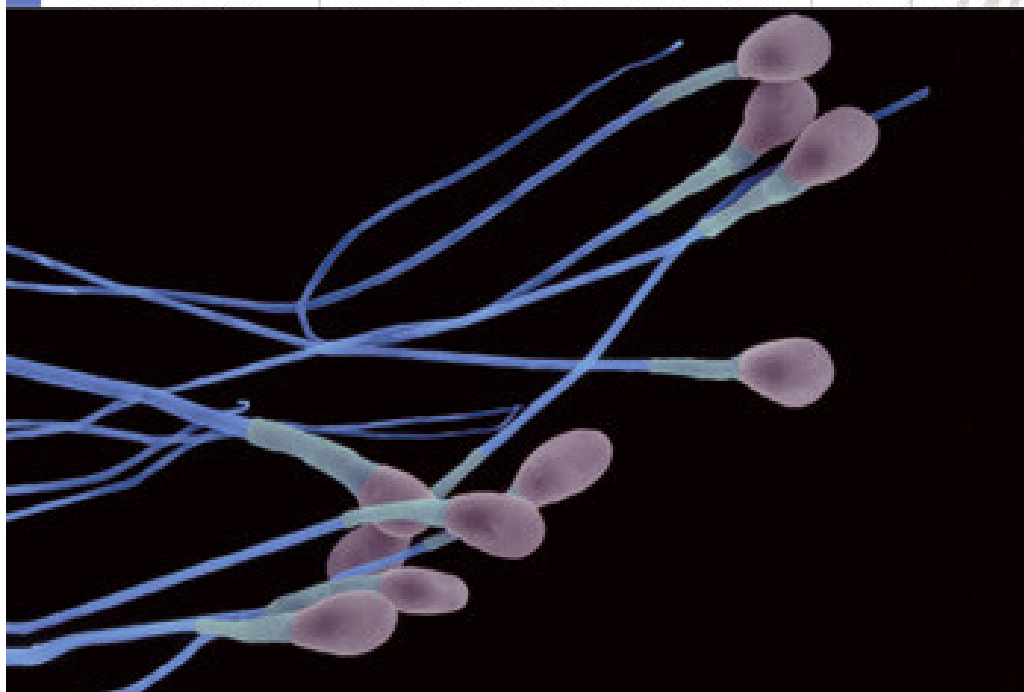

Sædcellen

FORSIDEBILDET

PETTER GJERSVIK

Email: petter.gjersvik@legeforeningen.no

Tidsskriftet

Tema: Andrologi

Sykehjem eller sykehus? | Sykdomsrisiko
Legemidler mot demens | Nevrokirurgi ved hjerneslag

Illustrasjonsfoto © Dennis Kunkel, PhotoTake/GV-press

Oppdagelsen av sædceller tilskrives gjerne nederlenderen Antony van Leeuwenhoek. Denne autodidakten konstruerte på 1600-tallet mikroskoper som vakte stor interesse i vitenskapelige kretser (1). I 1677 beskrev han sitt funn i et brev til The Royal Society of London, verdens ledende forskningsinstitusjon på den tiden. Han understreket at sæden han hadde undersøkt, ikke var fremskaffet på «noen syndefull måte» (les: masturbasjon), men «stilt ham til rådighet fra naturens side gjennom ekteskapelig aktivitet». Han kalte det han fant for «animalcules» og anslo at «en million av dem ville utgjøre mindre enn et sandkorn». Han beskrev et rundt legeme med en stump front og en lang, tynn hale som beveget seg «slik ål gjør når de svømmer

i vann». Det er mulig at den aller første observasjon av sædceller ble gjort av en av van Leeuwenhoeks studenter, som noen uker før hadde undersøkt purulent utflod fra uretra, antakelig som følge av gonoré.

Det er ikke lett for oss å forstå betydningen av denne oppdagelsen i en verden uten kunnskap om cellebiologi og mikroorganismer. David Friedman, som har skrevet en fornøylig og meget lesverdig bok om penis' kulturhistorie, mener van Leeuwenhoeks oppdagelse forandret menneskets (les: mannens) oppfatning av seg selv og sitt forhold til Gud, naturen, reproduksjon, seksualitet og – ikke minst – til sin penis (1).

Tidsskriftet starter i dette nummer en temaserie om andrologi, et fagområde som går på tvers av flere spesialiteter, bl.a. med en artikkel om sædanalyse (2).

LITTERATUR

1. Friedman DM. A mind of its own. A cultural history of the penis. New York: The Free Press, 2001.
2. Björndahl L, Haugen TB. Hva forteller en sædanalyse? Tidsskr Nor Legeforen 2008; 128: 320 – 3.

Publisert: 31. januar 2008. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2025. Lastet ned fra tidsskriftet.no 23. desember 2025.